

Wie wil er nog de politiek in?

De invloed van geweld op de politieke aspiraties van vrouwen

Vrouwen in de politiek zijn rolmodellen die de volgende generatie jonge vrouwen kunnen motiveren de politiek in te gaan. Waarnemen dat vrouwen in de politiek haat ontvangen zou jonge vrouwen kunnen afschrikken, maar het zou ook kunnen dat het vrouwen motiveert om in actie te komen. Wat is de invloed van het zien van geweld tegen vrouwelijke politici op de aspiraties van jonge vrouwen om politiek actief te worden? Voor dit onderzoek van Politica spraken we met tientallen jonge vrouwelijke aspiranten. Daarbij is specifiek gekeken naar jonge vrouwen met een zonder migratieachtergrond, die de ambitie hebben (gehad) om ooit de politiek in te gaan.

Geweld schrikt af

“Gaan mensen naar me luisteren als ik politiek actief word? En hoeveel gaat het mij persoonlijk kosten? Die twee dingen wisselen elkaar constant af.”

Verreweg de meeste deelnemers vertellen dat het waarnemen van geweld tegen vrouwen in de politiek hen afschrikt. Online en offline haat en bedreigingen, continu onder een vergrootglas liggen, en de angst afgerekend te worden op uiterlijk in plaats van inhoud staan hierbij centraal. Waar leidt dit afschrikwekkende effect toe? Hieronder de belangrijkste bevindingen.

Het waarnemen van geweld tegen vrouwen in de politiek leidt bij aspiranten tot...

1.

Twijfel over politiek actief worden. De politieke ambitie wordt getemperd en uitgesteld.

2.

Politiek actief worden achter de schermen in plaats van ervoor. Zo kunnen ze politieke invloed uitoefenen zonder al te veel zichtbaarheid.

3.

Terugtrekken van sociale media. Zij overwegen minder aanwezig te zijn op sociale media, om haat te voorkomen.

Vrouwen van kleur dubbele last

“Vaak is er echt sprake van een soort meervoudige discriminatie. Als je een vrouw bent van kleur of met een migratieachtergrond dan heb je het dubbel te pakken.”

Vrouwen van kleur noemen zowel seksisme als racisme als obstakel om politiek actief te worden. De zichtbare haat jegens (oud-)politici als Sylvana Simons en Kauthar Bouchallikht, die in recente jaren veel haat te verduren kregen, is velen van hen opgevallen. Bijzonder is dat dat zowel deelnemers met en zonder migratieachtergrond specifiek vaak ook vrouwen van kleur noemen als politiek rolmodel. Naast Simons en Bouchallikht wordt bijvoorbeeld ook Khadija Arib genoemd. Het rolmodel effect werkt dus beide kanten op: een rolmodel kan inspireren, en tegelijkertijd kan de haat die zij ontvangt demotiveren.

Gezin beschermen wint van ambitie

“Ik heb sinds vorig jaar een dochter. Je wilt je kinderen niet in de shit storten.”

Voor vrouwen met een kind/kinderen is het beschermen van hun familie een veelgenoemde reden tot twijfel over politiek actief worden. Hierbij wordt niet alleen zelfbescherming maar ook de bescherming van hun familie afgewogen tegen tegen ambitie, idealen, een politieke carrière, en contact met de achterban.

Haat schrikt af, maar die schrik motiveert

Het ‘afschrikeffect’ waar de deelnemers zich bewust van zijn, kan tot minder vrouwen in de politiek leiden. Veel deelnemers zien dit als een groot probleem en zijn zich ervan bewust dat vrouwen nog niet gelijk vertegenwoordigd zijn. Iedereen wil juist meer vrouwen in de politiek. Voor sommigen is de realisatie dat de haat afschrikt, ook een motivatie om juist wél politiek actief te worden:

“Mij geeft het misschien juist wel kracht. Ik wil graag het goede voorbeeld geven, laten zien dat het anders zou kunnen.”

Aanbevelingen

Het ‘afschrikeffect’ van geweld op aspiranten bedreigt de kwaliteit van onze democratie. Als vrouwen de politiek niet meer in willen of zich op andere manieren terugtrekken verkleint dat de pool waaruit talent kan worden geworven. Ook kan de impact van geweld op aspiranten in de toekomst leiden tot de verdere ondervertegenwoordiging van vrouwen, of ondervertegenwoordiging die er is in stand houden. Maar hoe lossen we dit probleem op? Politieke partijen, politici zelf en het maatschappelijk middenveld spelen een essentiële rol om geweld een halt toe te roepen en aan te pakken, zo vertellen de deelnemers wanneer gevraagd om oplossingen aan te dragen:

1. Politieke partijen en politici moeten:

A. Hun interne cultuur veranderen, zowel binnen partijen als bijvoorbeeld omgangsvormen in de Tweede Kamer;

B. Wetgeving opstellen die mensen beter beschermt tegen online en offline haat, zoals de strafbaarstelling van doxing en het makkelijker maken van het afschermen van persoonsgegevens bij de KvK;

C. Sociale media platforms moeten worden gereguleerd.

2. Het maatschappelijk middenveld moet:

A. Vrouwen bij elkaar brengen met als doel om onderlinge solidariteit tussen vrouwen op te bouwen en om coping-strategieën uit te wisselen;

B. Het onderwerp haat jegens politici aandacht blijven geven;

C. Vrouwelijke politici en aspiranten ondersteunen.

3. In de samenleving als geheel, waaronder in het onderwijs, moet meer bewustwording komen over seksisme en specifiek over (de effecten van) haat jegens politici. Daarbij moeten ook mannen worden meegenomen.

“Zolang er een minderheid aan vrouwen in de politiek actief is, blijven zij extra opvallen. En dus ook meer het doelwit van dit soort treiterijen en bedreigingen. De enige oplossing is dat we met z’n allen de politiek ingaan en dat we op elkaar stemmen.”